

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
I. Klasyfikacja państw świata				
1. Aktualny podział polityczny świata	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje współczesny stan na mapie politycznej świata – wyjaśnia pojęcia: państwo, suwerenność, terytoria zależne, terytoria powiernicze ONZ, wody wewnętrzne, morza terytorialne, strefa wyłączności ekonomicznej 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zróżnicowanie polityczne współczesnego świata – wymienia i wskazuje na mapie terytoria zależne – wymienia niezbędne warunki utworzenia nowego państwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny utrzymywania się terytoriów zależnych – analizuje przyczyny zmian na politycznej mapie świata po 1989 r., opisuje proces rozpadu i łączenia państw Europy i innych części świata – lokalizuje na mapie politycznej państwa, które powstały po 1989 r. – wyjaśnia zasady funkcjonowania terytoriów niesamodzielnych 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia współczesny stan polityczny w Europie i na świecie – prezentuje polityczny podział mórz i oceanów, dokonuje oceny ich wykorzystania przez państwa
2. Kryteria podziałów państw świata	<ul style="list-style-type: none"> – podaje kryteria podziałów państw świata – wyjaśnia pojęcia PKB i wskaźnik skolaryzacji – opisuje i podaje składowe wskaźnika HDI 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia mierniki rozwoju społeczno-gospodarczego – grupuje państwa na podstawie wielkości HDI 	<ul style="list-style-type: none"> – klasyfikuje kraje świata według kryteriów politycznych, społecznych, kulturowych, ekonomicznych – porównuje strukturę PKB krajów na różnym poziomie rozwoju gospodarczego – analizuje i wyjaśnia przyczyny nierówności w rozwoju społeczno-gospodarczym świata 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje zróżnicowanie państw świata, posługując się wskaźnikami poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego – wyjaśnia przyczyny pogłębiania się różnic między najbogatszymi a najbiedniejszymi państwami świata
3. Charakterystyka krajów o wysokim i średnim poziomie rozwoju gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cechy gospodarki krajów o wysokim i średnim poziomie rozwoju gospodarczego – wskazuje problemy gospodarcze i społeczne tych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przykłady na mapie państw średnio, wysoko i bardzo wysoko rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie danych statystycznych porównuje cechy krajów o bardzo wysokim, wysokim i średnim poziomie rozwoju gospodarczego – porównuje państwa bardzo wysoko i wysoko rozwinięte 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia najważniejsze przyczyny bardzo wysokiego i wysokiego poziomu rozwoju gospodarczego wybranych krajów – analizuje i ocenia problemy społeczno-gospodarcze państw o wysokim poziomie rozwoju
4. Problemy krajów słabo rozwiniętych	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy krajów średnio i słabo rozwiniętych 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje problemy gospodarcze i społeczne krajów słabo rozwiniętych – wskazuje przykłady państw słabo rozwiniętych na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny obecnej sytuacji gospodarczej i społecznej krajów słabo rozwiniętych – porównuje cechy gospodarki krajów słabo rozwiniętych z cechami gospodarki krajów wysoko rozwiniętych – porównuje państwa wysoko, średnio i słabo rozwinięte 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny wzrostu dysproporcji pomiędzy poziomem życia w krajach wysoko i słabo rozwiniętych – ocenia szanse rozwoju wybranych państw słabo rozwiniętych – proponuje działania hamujące mechanizmy narastania nierówności w rozwoju społeczno-gospodarczym współczesnego świata

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
II. Procesy demograficzne i różnicowanie ludności na świecie				
5. Przestrzenne i czasowe różnicowanie wskaźnika przyrostu naturalnego na świecie	<ul style="list-style-type: none"> opisuje przestrzenne i czasowe różnicowanie wskaźników urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego oraz liczby ludności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnicowania wskaźników urodzeń, zgonów i przyrostu naturalnego na świecie w wybranych regionach i krajach 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zmian i przestrzennego różnicowania wskaźnika przyrostu naturalnego na podstawie danych statystycznych oblicza wskaźnik przyrostu naturalnego porównuje wielkość współczynnika przyrostu naturalnego w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje i interpretuje mapy oraz dane statystyczne prezentujące zmiany i różnicowanie przestrzenne wskaźnika przyrostu naturalnego na świecie ocenia dynamikę zmian liczby ludności w krajach słabo i wysoko rozwiniętych analizuje przyczyny różnicowania współczynnika przyrostu naturalnego w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego
6. Etapy rozwoju demograficznego na przykładzie wybranych państw świata	<ul style="list-style-type: none"> opisuje etapy rozwoju demograficznego na przykładzie wybranych państw świata 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady krajów, których społeczeństwa znajdują się na określonym etapie rozwoju demograficznego i lokalizuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> porównuje cechy demograficzne społeczeństw znajdujących się na różnych etapach rozwoju demograficznego przedstawia fazy rozwoju demograficznego 	<ul style="list-style-type: none"> na podstawie wskaźnika urodzeń i zgonów przyporządkowuje społeczeństwa różnych krajów do odpowiedniej fazy rozwoju demograficznego wyjaśnia model przejścia demograficznego, analizuje wykres faz rozwoju demograficznego
7, 8. Regiony wzrostu i regresu demograficznego na świecie	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: piramida wieku i płci, współczynnik dzietności, współczynniki feminizacji wyróżnia regiony wzrostu i regresu demograficznego wymienia cechy społeczeństwa starego i młodego 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny wzrostu i regresu demograficznego we wskazanych regionach lokalizuje na mapie przykłady państw, w których występują społeczeństwa młode i starzejące się porównuje wielkość współczynnika dzietności społeczeństw młodych i starych wskazuje na mapie kraje o dużym współczynniku feminizacji 	<ul style="list-style-type: none"> formułuje prawidłowości dotyczące regionów wzrostu i regresu demograficznego porównuje cechy demograficzne społeczeństwa starego i młodego podaje przyczyny różnicowania liczby kobiet i mężczyzn korzystając z danych statystycznych, oblicza współczynnik feminizacji 	<ul style="list-style-type: none"> analizuje, interpretuje i rozpoznaje piramidę wieku i płci społeczeństwa starego i młodego prognozuje zmiany struktury wieku i tempa przyrostu ludności na podstawie piramidy wieku ludności uzasadnia tezę, że średnia długość trwania życia jest wskaźnikiem rozwoju społeczno-gospodarczego wyjaśnia zależność między strukturą ludności według wieku a poziomem rozwoju społeczno-gospodarczego państwa
9. Konsekwencje wzrostu i regresu demograficznego w wybranych państwach	<ul style="list-style-type: none"> podaje konsekwencje społeczne i gospodarcze eksplozji demograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje problemy społeczne i gospodarcze społeczeństw starzejących się wskazuje na mapie państwa o największym przyroście naturalnym charakteryzuje konsekwencje eksplozji demograficznej 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia konsekwencje eksplozji demograficznej lub regresu demograficznego w wybranych państwach podaje przykłady skutecznej, prorodzinnej polityki społecznej rządów wybranych państw 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia konsekwencje eksplozji i regresu demograficznego w wybranych państwach ocenia konsekwencje eksplozji demograficznej w skali lokalnej, regionalnej i globalnej

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
				– ocenia działania rządu chińskiego zmierzające do ograniczenia przyrostu liczby ludności – ocenia konsekwencje regresu demograficznego państw znajdujących się w IV i V fazie rozwoju
10, 11. Przyczyny i konsekwencje migracji ludności	– wyjaśnia pojęcia: „drenaż mózgow”, uchodźstwo, sukcesja migracji, państwo emigracyjne, państwo imigracyjne – podaje kryteria klasyfikacji migracji ludności – wymienia przyczyny migracji – wymienia skutki migracji ludności	– podaje przykłady migracji według ich przyczyn w wybranych krajach – wyjaśnia zjawisko sukcesji migracji – lokalizuje na mapie przykłady państw, których dotyczy zjawisko sukcesji migracji – wskazuje na mapie główne kierunki migracji	– interpretuje mapy i dane liczbowe prezentujące kierunki i rodzaje migracji na świecie i w wybranych krajach – oblicza saldo migracji i przyrost rzeczywisty, korzystając z danych statystycznych – wyjaśnia przyczyny dodatniego lub ujemnego salda migracji wybranych państw – przedstawia związek pomiędzy potrzebami człowieka, poziomem ich zaspokojenia a natężeniem migracji – podaje konsekwencje migracji (ekonomiczne, społeczne i kulturowe) dla wybranych krajów emigracyjnych i imigracyjnych	– prognozuje zmiany w kierunkach migracji na świecie – analizuje przyczyny ruchów migracyjnych we współczesnym świecie, wskazuje na mapie ich kierunki – formułuje zależność między tempem rozwoju gospodarczego państw a wielkością migracji – ocenia ruchy migracyjne z punktu widzenia państwa imigracyjnego i emigracyjnego – ocenia problem współczesnych uchodźców – projektuje działania zmierzające do zmniejszenia zjawiska uchodźstwa i do pomocy migrantom przymusowym
12. Zróżnicowanie warunków osiedlania się człowieka na Ziemi	– wyjaśnia pojęcia: ekumena, subekumena, anekumena, bariera osadnicza – wymienia i charakteryzuje warunki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne wpływające na osiedlanie się człowieka	– podaje przykłady warunków pozytywnie i negatywnie wpływających na osiedlanie się człowieka	– wyjaśnia przyczyny zróżnicowania warunków osiedlania się człowieka na Ziemi – formułuje prawidłowości, które wyjaśniają wpływ różnych czynników na osiedlanie się ludności	– ocenia warunki przyrodnicze i społeczno-ekonomiczne osiedlania się ludności w wybranych regionach świata
13. Cechy rozmieszczenia ludności na świecie	– wyjaśnia pojęcie wskaźnik gęstości zaludnienia – podaje cechy rozmieszczenia ludności na Ziemi	– wskazuje na mapie obszary koncentracji ludności – wskazuje na mapie obszary słabego zaludnienia	– omawia na przykładach znaczenie głównych czynników wpływających na gęstość zaludnienia – przedstawia konsekwencje nadmiernej koncentracji ludności – oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia wybranych obszarów – wyjaśnia przyczyny różnej koncentracji ludności	– ocenia wartość informacyjną wskaźnika gęstości zaludnienia oraz map i danych statystycznych prezentujących gęstość zaludnienia na świecie – identyfikuje i wyjaśnia problemy społeczne, gospodarcze i ekologiczne wynikające z wysokiej gęstości zaludnienia

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
14. Zróżnicowanie struktury zatrudnienia ludności na świecie. Problem bezrobocia	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: wskaźnik aktywności zawodowej, współczynnik bezrobocia – podaje główne cechy struktury zatrudnienia ludności na świecie – charakteryzuje zmiany i wielkość bezrobocia na świecie i w wybranych krajach – podaje skutki bezrobocia 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje tendencje zmian w strukturze zaludnienia ludności – opisuje nowy międzynarodowy podział pracy (kraje o wysokich i niskich kosztach pracy) 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje prawidłowości określające zróżnicowanie struktury zatrudnienia w wybranych krajach na świecie w zależności od poziomu rozwoju kraju – wyjaśnia przyczyny zróżnicowania struktury zatrudnienia w wybranych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> – na wybranych przykładach ocenia wpływ globalizacji na bezrobocie ludności – ocenia skalę i konsekwencje społeczne zjawiska bezrobocia
15. Etniczna i narodowościowa struktura ludności świata	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: rasa, rasizm, Mulat, Metys, Zambo – charakteryzuje zróżnicowanie narodowościowe ludności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje zróżnicowanie narodowościowe i etniczne społeczeństw – podaje cechy zróżnicowania etnicznego na przykładzie wybranych krajów – wskazuje na mapie rozmieszczenie głównych i pośrednich ras ludzkich 	<ul style="list-style-type: none"> – na przykładach wybranych krajów wielonarodowych omawia wpływ zróżnicowania narodowościowego i etnicznego na funkcjonowanie społeczeństw – na przykładzie wybranych regionów świata przedstawia znaczenie narodowościowego i etnicznego zróżnicowania ludności dla konfliktów zbrojnych 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje i ocenia problem rasizmu – ocenia skutki zmian w strukturze narodowościowej i etnicznej w wybranych krajach
16. Przyczyny i konsekwencje upowszechniania się wybranych języków na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: język, dialekt, gwara, analfabetyzacja – charakteryzuje zróżnicowanie językowe społeczeństw – wyróżnia i podaje przykłady języków oficjalnych ONZ, języków używanych przez największą liczbę ludności, języków sztucznych i wehikularnych 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zanikania języków – podaje przykłady upowszechniania się wybranych języków na świecie – prezentuje przykłady języków należących do indoeuropejskiej rodziny językowej 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny zanikania i upowszechniania się niektórych języków na świecie – omawia konsekwencje zanikania i upowszechniania się niektórych języków na świecie – wskazuje na mapie przykłady państw, w których używa się alfabetu łacińskiego, greckiego, arabskiego, hebrajskiego, chińskiego, cyrylicy 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje zależność między stopniem rozwoju gospodarczego a poziomem analfabetyzacji – analizuje i interpretuje mapę przedstawiającą udział analfabetów wśród ludności powyżej 14. roku życia
17. Zróżnicowanie religijne ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i charakteryzuje największe religie świata – podaje główne zasady wiary największych religii na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zróżnicowanie religijne ludności na świecie, biorąc pod uwagę zasięg występowania, liczbę wyznawców, wiek religii – wskazuje na mapie rozmieszczenie największych religii świata – charakteryzuje cechy religii monoteistycznych i politeistycznych 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny zróżnicowania religijnego ludności na świecie – wyjaśnia zmiany liczby wyznawców różnych religii w Europie – prezentuje różnice i podobieństwa między największymi religiami 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ religii na życie i gospodarkę człowieka – określa wpływ poziomu wiedzy o danej religii na stosunek do ich wyznawców oraz poziom tolerancji religijnej

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
18. Wpływ cech kulturowych społeczeństwa na życie społeczne i gospodarcze	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: kultura, krąg kulturowy, macdonaldyzacja, amerykanizacja, system kastowy – wymienia podstawowe kręgi kulturowe współczesnego świata – wskazuje główne cechy kulturowe społeczeństw należących do różnych kręgów kulturowych 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje rozmieszczenie głównych kręgów kulturowych na świecie – charakteryzuje podstawowe cechy kultury islamu, anglo-amerykańskiej i europejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje na przykładach zróżnicowanie kulturowe ludności – omawia wpływ cech kulturowych na życie społeczne i gospodarcze – uzasadnia równorzędność kultur 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia tezę, iż warunkiem koniecznym oceny innych kultur jest ich poznanie, postawa dialogu, akceptacji, tolerancji i otwartości – ocenia rolę zróżnicowania kulturowego w procesie przemian cywilizacyjnych współczesnego świata
III. Współczesne procesy urbanizacyjne				
19. Zróżnicowanie procesów urbanizacyjnych na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyróżnia rodzaje urbanizacji – wymienia fazy urbanizacji 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia przyczyny zróżnicowania procesów urbanizacyjnych na świecie – podaje cechy różniące procesy urbanizacyjne na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje fazy urbanizacji – wyjaśnia zróżnicowanie przebiegu procesów urbanizacyjnych w różnych regionach świata – wskazuje na mapie państwa o najwyższym i najniższym poziomie urbanizacji na poszczególnych kontynentach 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki różnego przebiegu procesów urbanizacyjnych – analizuje przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika urbanizacji, wyjaśnia zaobserwowane dysproporcje
20. Zmiany w strukturze funkcjonalno-przestrzennej miast na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: funkcje miast, sieć osadnicza, funkcje miastotwórcze – podaje przykłady miast o różnych funkcjach 	<ul style="list-style-type: none"> – określa strukturę funkcjonalną różnych miast – charakteryzuje funkcje wybranych miast, rozróżnia funkcje miastotwórcze, endogeniczne i egzogeniczne – podaje przyczyny zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej miast 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje zmiany funkcji terenów miejskich wraz z ich rozwojem i poziomem rozwoju kraju – wskazuje na mapie przykłady miast, które uformowały się dzięki konkretnym funkcjom miastotwórczym – wyjaśnia przyczyny wielofunkcyjności współczesnych miast 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej miast – formułuje zależność między rozwojem cywilizacyjnym a wzrostem znaczenia miast – dokonuje waloryzacji zmian struktury przestrzenno-funkcjonalnej różnych miast wraz z rozwojem gospodarczym państw
21. Rozwój największych miast świata	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i charakteryzuje różne typy miast i zespołów miejskich 	<ul style="list-style-type: none"> – lokalizuje na mapie największe miasta świata – opisuje rozwój ludnościowy i przestrzenny największych miast świata 	<ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia typy miast i zespołów miejskich na podstawie różnych źródeł – na podstawie materiałów kartograficznych przyporządkowuje wybrane miasta do określonego typu – rozpoznaje na schematach, mapach, rysunkach typy zespołów miejskich, podaje ich przykłady i lokalizuje na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zagrożenia dla środowiska przyrodniczego, wynikające z rozwoju miast – charakteryzuje uwarunkowania historyczne i kulturowe rozwoju miast na różnych kontynentach

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
22. Zróżnicowanie fizjonomiczne miast świata	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia cechy fizjonomiczne miast typowych dla różnych regionów świata 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje na przykładach zmiany w fizjonomii wybranych miast świata – charakteryzuje typy fizjonomiczne miast europejskich, amerykańskich, australijskich, arabskich, wschodnioazjatyckich 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie ilustracji, opisu, map satelitarnych porównuje miasta pod względem cech fizjonomicznych – porównuje układy przestrzenne miast europejskich, amerykańskich, australijskich, arabskich, wschodnioazjatyckich – na podstawie fotografii, opisu, planu rozpoznaje typy fizjonomiczne miast 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zmiany struktury przestrzennej miast wraz z rozwojem gospodarczym państw – ocenia przemiany fizjonomiczne miast na świecie oraz miast(a) w regionie, w którym mieszka
23. Zróżnicowanie poziomu życia ludności miejskiej	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia podstawowe wskaźniki (kryteria oceny) poziomu życia ludności miejskiej 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady zróżnicowania poziomu życia w wybranych miastach na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – na przykładzie wybranych miast omawia zróżnicowanie poziomu życia ich mieszkańców (slumsy, dzielnice nędzy) w krajach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego – na przykładzie wybranych miast wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu i kosztów życia – porównuje rozmieszczenie w miastach grup społecznych w państwach wysoko rozwiniętych i rozwijających się 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia skutki zróżnicowania poziomu życia w miastach różnych typów i wielkości – ocenia warunki życia w miastach – podaje przykłady działań zmierzających do poprawy standardu życia w miastach
IV. Działalność gospodarcza człowieka				
24. Czynniki przyrodnicze rozwoju rolnictwa	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia czynniki przyrodnicze rozwoju rolnictwa – charakteryzuje warunki przyrodnicze rozwoju rolnictwa w wybranych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje zróżnicowanie struktury użytkowania ziemi na świecie – opisuje najważniejsze funkcje rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – wykazuje zróżnicowanie warunków przyrodniczych rozwoju rolnictwa na świecie – wykazuje związki pomiędzy warunkami przyrodniczymi a użytkowaniem ziemi, kosztami i poziomem produkcji rolnej – wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach rozwoju rolnictwa na poszczególnych kontynentach 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i ocenia wpływ elementów środowiska przyrodniczego na rozwój rolnictwa dowolnego regionu – wyjaśnia spadek udziału rolnictwa w tworzeniu PKB wraz z rozwojem gospodarczym państw
25. Społeczno-ekonomiczne uwarunkowania rozwoju rolnictwa na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: kultura rolna, ustrój rolny, interwencjonizm państwowy – wymienia czynniki społeczno-ekonomiczne rozwoju rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje czynniki społeczno-ekonomiczne rozwoju rolnictwa w wybranych regionach świata – charakteryzuje i wskazuje na mapie obszary o najkorzystniejszych warunkach dla rozwoju rolnictwa na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia związki pomiędzy warunkami społeczno-ekonomicznymi a rozwojem rolnictwa w wybranych regionach świata – prezentuje wpływ uwarunkowań pozapryrodniczych na rozwój rolnictwa obszarów 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia działania człowieka zmierzające do modyfikacji warunków przyrodniczych dla potrzeb rolnictwa w kontekście podnoszenia efektywności rolnictwa – ocenia typy własności gospodarstw rolnych pod kątem ich znaczenia dla rolnictwa

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
		<ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie cech społeczno-ekonomicznych rozwoju rolnictwa na świecie wyjaśnia przestrzenne zróżnicowanie struktury użytkowania ziemi na poszczególnych kontynentach 	<ul style="list-style-type: none"> dokonuje analizy mapy przedstawiającej strukturę agrarną (wielkość i własność gospodarstw rolnych) na świecie na podstawie danych statystycznych i wykresów wyjaśnia zróżnicowanie zasobów pracy (poziom zatrudnienia w rolnictwie) na świecie identyfikuje formy użytkowania ziemi, na podstawie danych statystycznych 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia wpływ interwencjonizmu państwowego na rozwój rolnictwa (m.in. utrzymanie stabilności cen płodów rolnych i ograniczenie nadwyżek żywności oraz ochrona interesów rodzimych rolników) udowadnia twierdzenie, że wraz z rozwojem gospodarczym następuje coraz większe uniezależnienie rolnictwa kraju od środowiska przyrodniczego, a wyższy poziom kultury rolnej powoduje podnoszenie efektywności produkcji rolniczej
26. Czynniki warunkujące rodzaj produkcji roślinnej	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: rośliny alimentacyjne, przemysłowe, pastewne, pseudalimentacyjne (w tym użytki), rośliny genetycznie modyfikowane (transgeniczne) wskazuje czynniki warunkujące rozmieszczenie produkcji roślinnej na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje strukturę i poziom produkcji roślinnej w różnych regionach świata wskazuje główne rejony upraw modyfikowanych genetycznie charakteryzuje przyrodnicze i pozapryrodnicze warunki rozmieszczenia upraw zbóż, roślin okopowych, cukrodajnych, oleistych, włóknodajnych, używek wskazuje na mapie główne obszary upraw zbóż, roślin okopowych, cukrodajnych, oleistych, włóknodajnych, używek 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia rozmieszczenie produkcji roślinnej na świecie wyjaśnia czynniki kształtujące strukturę i poziom produkcji roślinnej w różnych regionach świata wskazuje korzyści i zagrożenia oraz ocenia skutki rozwoju upraw modyfikowanych genetycznie analizuje dane statystyczne dotyczące zbiorów i plonów roślin uprawnych odczytuje z zestawień statystycznych głównych producentów, eksporterów i importerów na podstawie danych statystycznych oblicza wielkość plonów obszaru 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny i ocenia skutki upowszechniania się upraw roślin genetycznie modyfikowanych, wskazuje na mapie obszary ich upraw, przedstawia argumenty za i przeciw żywności genetycznie modyfikowanej (pochodzącej z roślin transgenicznych)
V. Działalność gospodarcza człowieka				
27. Uwarunkowania rozmieszczenia hodowli	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: chów, hodowla wymienia czynniki warunkujące rozmieszczenie hodowli na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wymienia główne zwierzęta hodowlane i wskazuje na mapie ich rozmieszczenie opisuje czynniki wpływające na rozmieszczenie bydła, trzody chlewnej i owiec 	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia wpływ dużej koncentracji ludności na rozwój chowu trzody chlewnej omawia strukturę i poziom produkcji zwierzęcej w różnych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje czynniki kształtujące strukturę i wielkość produkcji zwierzęcej w różnych regionach świata wykazuje zależność między rozmieszczeniem zwierząt hodowlanych a religią (nakazami i zakazami żywieniowymi i zwyczajami religijnymi)

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
				<ul style="list-style-type: none"> – analizuje przyczyny spadku pogłowia bydła w Europie oraz zwiększającej się koncentracji owiec w krajach muzułmańskich i formułuje wnioski
28. Typy rolnictwa na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: rolnictwo samozaopatrzeniowe, monokultura, rolnictwo plantacyjne – podaje cechy rolnictwa w wybranych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje typy rolnictwa na świecie – wskazuje na mapie przykłady państw z rolnictwem intensywnym i ekstensywnym – wykazuje związki pomiędzy cechami produkcji rolnej a typem rolnictwa 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje cechy rolnictwa intensywnego i ekstensywnego – analizuje prawidłowości rozmieszczenia poszczególnych typów rolnictwa – wyjaśnia różnice między rolnictwem towarowym a samozaopatrzeniowym i podaje przykłady 	<ul style="list-style-type: none"> – przyporządkowuje rolnictwo w danym regionie świata do odpowiedniego typu – na podstawie wybranych wskaźników statystycznych rozpoznaje typ rolnictwa – ocenia wpływ rolnictwa intensywnego i ekstensywnego na środowisko geograficzne wybranych regionów – omawia przyczyny pustoszczenia wybranych obszarów świata
29. Możliwości rozwoju wykorzystania zasobów oceanów i mórz	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje największe łowiska na świecie – wymienia sposoby i podaje przykłady wykorzystania zasobów oceanów i mórz 	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje na mapie obszary intensywnego rybołówstwa morskiego – wymienia i charakteryzuje czynniki warunkujące rozmieszczenie łowisk w morzach i oceanach 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie dostępu do morza dla gospodarki państw – korzystając z danych statystycznych i wykresów, opisuje strukturę połowów według gatunków – wymienia kraje o największych połowach morskich oraz słodkowodnych i lokalizuje je na mapie – ocenia stopień wykorzystania zasobów oceanów i mórz 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia spadek połowów ryb u zachodnich wybrzeży Ameryki Południowej i wzrost w krajach Azji Południowo-Wschodniej – formułuje i wyjaśnia zależność między stopniem rozwoju gospodarczego a rozwojem rybołówstwa dalekomorskiego – prezentuje główne zalecenia Konwencji Prawa Morza – ocenia skutki wzrostu wykorzystania zasobów morskich
30. Przyczyny zróżnicowania poziomu i struktury żywienia ludności na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: głód jawny, głód utajony, zielona rewolucja, niedożywienie – wymienia przyczyny zróżnicowania poziomu i struktury żywienia ludności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje przyczyny zróżnicowania poziomu i struktury żywienia ludności na świecie – wskazuje na mapie obszary występowania głodu na świecie – wyjaśnia przyczyny głodu i niedożywienia ludności świata – wymienia konsekwencje zróżnicowania poziomu i struktury żywienia ludności na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia produkcji żywności na świecie – wyjaśnia różnice między głodem jawnym a utajonym – wymienia organizacje o światowym zasięgu, które zajmują się diagnozowaniem i rozwiązywaniem problemów żywienia ludności oraz ich konsekwencjami 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje zależność między poziomem rozwoju gospodarczego a występowaniem zjawiska głodu i niedożywienia – charakteryzuje zróżnicowanie poziomu żywienia ludności na świecie na podstawie podziału norm żywieniowych FAO i WHO – proponuje sposoby walki z głodem oraz ocenia ich skuteczność

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
				– charakteryzuje założenia „zielonej rewolucji” i ocenia jej skutki – proponuje sposoby zwiększenia produkcji żywności w regionach głodu oraz jej racjonalnej dystrybucji na świecie
31. Konieczność racjonalnego gospodarowania zasobami leśnymi na świecie	– opisuje czynniki rozwoju leśnictwa – określa tendencje zmian w zalesieniu kontynentów	– wskazuje na mapie i wyjaśnia zróżnicowanie wskaźnika lesistości na świecie – charakteryzuje zróżnicowanie sposobów gospodarowania zasobami leśnymi na świecie – ocenia racjonalność gospodarowania zasobami leśnymi na świecie	– prezentuje ekologiczne i przyrodnicze funkcje lasów, ocenia rolę lasów w życiu i gospodarce człowieka – charakteryzuje przyczyny zróżnicowania wskaźnika lesistości na świecie – opisuje przyczyny wylesiania (deforestacji) oraz wskazuje obszary o największej intensywności tego zjawiska – ocenia globalne i regionalne skutki nadmiernego wycinania lasów	– porównuje gospodarkę leśną obszaru Europy i Ameryki Północnej oraz Azji Południowo-Wschodniej, Afryki i Ameryki Południowej i formułuje wnioski – na podstawie analizy danych statystycznych identyfikuje głównych producentów drewna i papieru na świecie, podaje przyczyny zaobserwowanych różnic – uzasadnia konieczność racjonalnego (zgodnego z założeniami rozwoju zrównoważonego) gospodarowania zasobami leśnymi na świecie
32. Przyczyny i skutki wzrostu produkcji energii	– wyjaśnia pojęcia: sprawność energetyczna, energetyka konwencjonalna, energetyka alternatywna – określa rolę energii w życiu gospodarczym	– analizuje i charakteryzuje zmiany w wielkości produkcji energii na świecie i w wybranych krajach	– wyjaśnia przyczyny wzrostu produkowanej energii na świecie – na podstawie danych statystycznych zapisanych w różnej postaci (np. tabel, wykresów) wymienia głównych producentów energii elektrycznej na świecie i wskazuje ich na mapie	– wskazuje i ocenia konsekwencje wzrostu produkcji energii w skali globalnej i w wybranych regionach – uzasadnia lokalizację produkcji energii elektrycznej w miejscach dużego jej zużycia
33. Zmiany w wielkości i strukturze zużycia źródeł energii	– wyjaśnia pojęcia: energetyka, źródła energii pierwotnej, źródła odnawialne i nieodnawialne, bilans energetyczny – wymienia rodzaje źródeł energii	– klasyfikuje źródła energii pierwotnej, uwzględniając podział na źródła nieodnawialne i odnawialne – analizuje zmiany w strukturze zużycia źródeł energii – wyjaśnia przyczyny zmian w strukturze zużycia źródeł energii w wybranych krajach	– przedstawia zmiany w bilansie energetycznym świata na przestrzeni lat – analizuje przyczyny spadku wykorzystania węgla i wzrostu znaczenia ropy naftowej, gazu ziemnego oraz źródeł odnawialnych – charakteryzuje udział poszczególnych źródeł energii pierwotnej w ogólnej produkcji energii (mechanicznej, elektrycznej i ciepłej)	– analizuje mapy lub zestawienia statystyczne dotyczące wielkości produkcji energii elektrycznej na 1 mieszkańca w kWh i formułuje wnioski – wyjaśnia zależność zużycia energii elektrycznej na jednego mieszkańca od rozwoju społeczno-gospodarczego regionu

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
			<ul style="list-style-type: none"> – określa przyczyny zmian globalnej produkcji energii elektrycznej od lat 70. XX w. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje tendencje zmian w strukturze produkcji energii elektrycznej według typów elektrowni – ocenia sprawność energetyczną poszczególnych typów elektrowni, wymienia oraz charakteryzuje ich zalety i wady
34. Energetyka alternatywna	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje alternatywnych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje i podaje zalety i wady alternatywnych źródeł energii – uzasadnia konieczność pozyskiwania nowych źródeł energii 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia wady i zalety wykorzystania alternatywnych źródeł energii – wskazuje na mapie państwa wykorzystujące do produkcji energii elektrycznej źródła odnawialne – wyjaśnia przyczyny rosnącego znaczenia źródeł alternatywnych 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia alternatywne (niepochodzące ze spalania paliw kopalnych lub rozszczepiania jąder atomowych) źródła energii, wyjaśnia ich znaczenie dla współczesnej gospodarki – ocenia perspektywę rozwoju wykorzystania nowych źródeł energii
35. Czynniki kształtujące rozmieszczenie i rozwój wybranych gałęzi przemysłu	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: przemysł, czynniki lokalizacji przemysłu, lokalizacja przymusowa, związana, swobodna – wymienia podstawowe gałęzie przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje branżowy podział przemysłu – charakteryzuje rozmieszczenie wybranych gałęzi przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny rozwoju wybranych gałęzi przemysłu – charakteryzuje funkcje przemysłu – wymienia i definiuje podstawowe czynniki lokalizacji przemysłu 	<ul style="list-style-type: none"> – dobiera czynniki lokalizacji przemysłu do wybranych gałęzi przemysłu i uzasadnia swój wybór – wyjaśnia różnice między lokalizacją przymusową, związaną i swobodną – proponuje i uzasadnia lokalizację zakładów przemysłu wysokich technologii
36. Zróżnicowanie produkcji przemysłowej na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – podaje wielkość i strukturę produkcji przemysłowej w wybranych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje wielkość i strukturę produkcji przemysłowej w regionach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego – wyjaśnia przyczyny zróżnicowania wielkości i struktury produkcji przemysłowej w wybranych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia zmiany w strukturze produkcji przemysłowej na świecie i w miejscu zamieszkania – charakteryzuje przeobrażenia strukturalne przemysłu, dokonujące się wraz z rozwojem gospodarczym – porównuje i wyjaśnia geograficzne zróżnicowanie zmian w przemyśle krajów o różnym stopniu rozwoju gospodarczego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia spadek zapotrzebowania na stal w krajach wysoko rozwiniętych gospodarczo i wzrost znaczenia hutnictwa metali w państwach nowo uprzemysłowionych – charakteryzuje zmiany w rozmieszczeniu przemysłu środków transportu – wyjaśnia duże znaczenie Japonii w wytwarzaniu statków i samochodów oraz produktów przemysłu elektronicznego – porównuje strukturę gałęziową państw wysoko rozwiniętych i rozwijających się

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
37. Nowoczesne gałęzie przemysłu i ich wpływ na rozwój gospodarczy i jakość życia człowieka	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje nowoczesne gałęzie przemysłu – podaje przykłady wpływu nowoczesnych gałęzi przemysłu na rozwój gospodarczy i jakość życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ nowoczesnych gałęzi przemysłu na rozwój gospodarczy – wyjaśnia związek pomiędzy rozwojem nowoczesnych gałęzi przemysłu a jakością życia człowieka 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia największe korporacje high-tech na świecie – opisuje czynniki lokalizacji przemysłu wysokiej techniki 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie informacji statystycznych, opisów, map i wiedzy z mediów proponuje nowe miejsce lokalizacji technopolii na świecie oraz uzasadnia wybór – formułuje zależność wzrostu znaczenia przemysłu wysokiej technologii od poziomu rozwoju gospodarczego
38. Zróżnicowanie zapotrzebowania na usługi w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia rodzaje usług materialnych i niematerialnych – wymienia czynniki wpływające na poziom rozwoju usług 	<ul style="list-style-type: none"> – prezentuje podział usług według różnych kryteriów – przedstawia zróżnicowanie zakresu i poziomu usług w państwach o różnym poziomie rozwoju gospodarczego – omawia przyczyny dynamicznego rozwoju usług w KWR 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny zróżnicowania poziomu usług na przykładzie wybranych państw – wskazuje na mapie regiony, państwa, obszary o najmniejszym i największym udziale usług w gospodarce, wyjaśnia dysproporcje – przedstawia związek pomiędzy zatrudnieniem w usługach a poziomem rozwoju gospodarczego w różnych krajach 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje i uzasadnia zależność między rozwojem gospodarczym a wzrostem zatrudnienia w usługach – analizuje dane dotyczące przestrzennego zróżnicowania udziału usług w tworzeniu PKB – przedstawia dominujące rodzaje usług w poszczególnych etapach ich rozwoju – wyjaśnia rolę usług w tworzeniu PKB jako miernika poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego państwa
39. Rozwój usług turystycznych na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcia: turystyka, turystyka kwalifikowana, saldo gospodarki turystycznej – wymienia główne rodzaje usług turystycznych na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia zróżnicowanie poziomu usług turystycznych na świecie – podaje przyczyny rozwoju usług turystycznych na świecie – omawia znaczenie rozwoju usług turystycznych w gospodarce wybranych krajów 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny wzrostu znaczenia turystyki światowej, analizuje i prezentuje czynniki wpływające na rozwój turystyki – wymienia i opisuje rodzaje turystyki ze względu na motywy wyjazdów – wymienia i wskazuje na mapie państwa o największych wpływach z turystyki światowej oraz kraje o największych wydatkach na wyjazdy zagraniczne 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje dane statystyczne dotyczące salda gospodarki turystycznej wybranych krajów, wyjaśnia zaobserwowane różnice (np. ujemne saldo w Niemczech i Wielkiej Brytanii, dodatnie we Francji i Hiszpanii) – charakteryzuje wpływ turystyki na organizację przestrzeni oraz zmianę w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów atrakcyjnych dla turystów – ocenia wpływ ruchu turystycznego na stan środowiska przyrodniczego, proponuje działania niwelujące zagrożenia ekologiczne

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
40, 41. Uwarunkowania rozwoju różnych rodzajów transportu w wybranych regionach świata	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia rolę transportu w gospodarce – wymienia czynniki wpływające na rozwój różnych rodzajów transportu w wybranych regionach świata 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zróżnicowanie struktury transportu w wybranych regionach świata oraz wskazuje zachodzące w niej zmiany – prezentuje wady i zalety różnych środków transportu 	<ul style="list-style-type: none"> – korzystając z map wyjaśnia wpływ elementów środowiska przyrodniczego i czynników społeczno-ekonomicznych na kształt sieci transportowej poszczególnych kontynentów – opisuje wpływ środowiska przyrodniczego na rozwój wybranych rodzajów transportu – charakteryzuje wpływ czynników społeczno-ekonomicznych na rozwój środków transportu 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje rozwój usług transportowych w różnych regionach świata – na podstawie danych statystycznych ocenia zróżnicowanie rozwoju transportu w wybranych państwach świata, analizuje mapę zróżnicowania rozwoju transportu na świecie – korzystając z różnych źródeł informacji porównuje gęstość sieci transportowej w wybranych wysoko i słabo rozwiniętych państwach świata oraz wyjaśnia zaobserwowane różnice – przedstawia i ocenia wpływ transportu na środowisko przyrodnicze
42. Nowoczesne systemy i środki łączności	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje nowe systemy i środki łączności – podaje zalety i wady korzystania z internetu 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i porównuje rozwój łączności w wybranych krajach – omawia znaczenie nowoczesnych systemów oraz środków łączności w życiu społecznym i gospodarce 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje mapę zróżnicowania dostępu do internetu na świecie i wyjaśnia przyczyny zaobserwowanych dysproporcji – charakteryzuje wady i zalety korzystania z internetu – wyjaśnia znaczenie poczty, radia, telewizji i prasy w procesach globalizacji – ocenia poziom rozwoju systemu łączności w miejscu zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia wpływ zmian społeczno-gospodarczych współczesnego świata na tempo rozwoju nowoczesnych środków łączności – na podstawie zestawień statystycznych porównuje liczbę abonentów telefonii (stacjonarnej i komórkowej) w państwach wysoko i słabo rozwiniętych, wyjaśnia zaobserwowane różnice – uzasadnia twierdzenie, że informacja stanowi najcenniejszy towar współczesnego świata
43. Wpływ rozwoju usług materialnych i niematerialnych na jakość życia człowieka. Usługi w miejscu zamieszkania ucznia	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia i charakteryzuje główne rodzaje usług w miejscu zamieszkania – podaje przyczyny rozwoju głównych rodzajów usług 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia wpływ rozwoju usług materialnych i niematerialnych na jakość życia człowieka – ocenia stopień rozwoju usług w miejscu zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje wpływ usług na aktywizację i integrację gospodarczą regionów – wyjaśnia wpływ rozwoju usług na rozwój społeczno-gospodarczy i jakość życia – opracowuje ankietę w swojej miejscowości na temat usług 	<ul style="list-style-type: none"> – ocenia perspektywy rozwoju usług na świecie i w miejscu zamieszkania – wyjaśnia wzrost znaczenia usług dla producenta oraz w ogólnym zatrudnieniu w danym kraju – przeprowadza badania terenowe w swojej miejscowości na temat usług i dokonuje analizy jakościowej i ilościowej ich wyników – w badaniach korzysta z narzędzi TIK

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
44. Geograficzne kierunki handlu międzynarodowego	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i przedstawia główne kierunki wymiany międzynarodowej – ukazuje zmiany kierunków handlu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia przyczyny zmian kierunków handlu międzynarodowego – przedstawia wpływ międzynarodowej wymiany handlowej na rozwój społeczno-gospodarczy państw 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia wpływ społecznych, gospodarczych i politycznych czynników na rozwój, wielkość i kierunki handlu międzynarodowego państw o różnym poziomie rozwoju gospodarczego – wymienia grupy towarów, które obecnie stanowią przedmiot wymiany towarowej – wskazuje kierunki przemieszczania różnych grup towarów na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia zmiany geograficznych kierunków handlu międzynarodowego na początku XXI w. – ocenia prawdziwość stwierdzenia, że geograficzne kierunki handlu międzynarodowego są odzwierciedleniem zróżnicowania rozwoju gospodarczego świata
45. Zróżnicowanie struktury eksportu i importu w wybranych państwach świata	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia pojęcie bilansu handlowego – wymienia składniki obrotu międzynarodowego 	<ul style="list-style-type: none"> – analizuje i charakteryzuje strukturę towarową handlu wybranych państw – wyjaśnia zmiany struktury towarowej handlu międzynarodowego – przedstawia konsekwencje odmiennej struktury eksportu i importu w KWR i KSR 	<ul style="list-style-type: none"> – na podstawie danych statystycznych (tabel, wykresów) wymienia największych importerów i eksporterów na świecie – wskazuje na mapie przykłady państw o ujemnym i dodatnim bilansie handlowym – ocenia znaczenie wartości bilansu handlowego dla rozwoju gospodarczego regionu 	<ul style="list-style-type: none"> – formułuje prawidłowości ukazujące związki między poziomem rozwoju gospodarczego a strukturą towarową eksportu i importu – wyjaśnia zmiany w wielkości eksportu i importu światowego w ciągu ostatnich 25 lat – ukazuje rolę globalizacji gospodarczej we wzroście znaczenia handlu międzynarodowego – wyjaśnia przyczyny wzrostu znaczenia urządzeń i maszyn opartych na wysokich technologiach w międzynarodowym obrocie handlowym – analizuje zestawienia statystyczne dotyczące struktury importu i eksportu wybranych państw świata według grup towarów – wyjaśnia wzrost znaczenia transferu kapitału w obrocie międzynarodowym
VI. Problemy polityczne współczesnego świata				
46. Procesy integracyjne na świecie	<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje przejawy integracji w wymiarze krajowym, regionalnym i lokalnym – podaje przykłady międzynarodowych organizacji gospodarczych i polityczno-wojskowych 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje różne aspekty procesów integracji i dezintegracji w Europie i na świecie – lokalizuje członków poszczególnych organizacji międzynarodowych na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia płaszczyzny integracji państw oraz charakteryzuje działania integracyjne – wskazuje na mapie i krótko opisuje wybrane organizacje o charakterze zrzeszeń regionalnych oraz podaje cele ich działania 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia polityczne i gospodarcze aspekty procesu integracji Europy – porównuje przebieg procesów integracyjnych i dezintegracyjnych w różnych regionach świata

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie państwa należące do Unii Europejskiej „starej” i „nowej” 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje cele, zadania, etapy i płaszczyzny integracji Unii Europejskiej identyfikuje i wyjaśnia problemy rozwoju procesów integracji w Europie i na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> wykazuje wpływ procesu globalizacji (stałe powiększających się zależności gospodarczych, politycznych i kulturowych) na działania integracyjne na podstawie danych statystycznych, wykresów, informacji z mediów dokonuje analizy sytuacji społeczno-gospodarczej Unii Europejskiej na tle całej Europy i państw świata
47. Skutki procesów integracyjnych	<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na przykładach skutki procesów integracyjnych na świecie przedstawia przyczyny i przykłady izolacji państw na świecie 	<ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady izolacji oraz integracji i dezintegracji państw na świecie, a następnie wskazuje je na mapie dokonuje oceny aktualnych procesów integracyjnych 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przyczyny i ocenia skutki zjawiska izolacji państw opisuje korzyści z integracji europejskiej ocenia znaczenie Unii Europejskiej w rozwiązywaniu problemów społecznych, gospodarczych, ekologicznych i bezpieczeństwa kontynentu europejskiego 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia szanse i zagrożenia wynikające z rozszerzania zasięgu Unii Europejskiej identyfikuje i ocenia korzyści wynikające z integracji gospodarczej i polityczno-wojskowej na świecie ocenia wpływ organizacji integracyjnych na rozwiązanie problemów globalnych, regionalnych i lokalnych
48, 49. Przejawy procesów globalizacji. Pozytywne i negatywne skutki procesów globalizacji na świecie	<ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia pojęcia: globalizacja, organizacje ponadnarodowe podaje przykłady przejawów globalizacji 	<ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje przejawy procesów globalizacji wymienia oraz charakteryzuje pozytywne i negatywne skutki procesów globalizacji na świecie podaje przykłady skutków globalizacji dla krajów o różnym poziomie rozwoju 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia skutki globalizacji dla krajów o różnym poziomie rozwoju uzasadnia wpływ procesów globalizacji na życie i gospodarkę poszczególnych krajów wyjaśnia rolę środków masowego przekazu w procesach globalizacyjnych współczesnego świata ocenia wpływ globalizacji kulturowej (np. wzrost znaczenia języka angielskiego, swobodny przepływ informacji, nowy kształt rynku pracy, zmianę zachowań konsumpcyjnych, ujednoczenie wzorców kultury i rozrywki itp.) na środowisko społeczne państw świata identyfikuje pozytywne i negatywne skutki procesów globalizacji w miejscu swojego zamieszkania 	<ul style="list-style-type: none"> ocenia znaczenie procesów globalizacji w przemianach społecznych i gospodarczych wybranych regionów na świecie wyjaśnia rolę globalizacji w tworzeniu wielkich międzynarodowych organizacji, przedsiębiorstw i korporacji oraz ich wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą regionów opisuje wpływ globalizacji na rozwiązanie problemów społecznych w skali globalnej i lokalnej (np. zagrożenia równowagi ekologicznej, głodu, ubóstwa, braku poszanowania swobód obywatelskich) wyjaśnia wpływ globalizacji na proces tworzenia się nowego podziału społecznego

Temat	Wymagania edukacyjne na poszczególne oceny			
	dopuszczający	dostateczny	dobry	bardzo dobry
	Uczeń:			
				– dokonuje waloryzacji procesów globalizacyjnych, ocenia skutki globalizacji dla życia ludzi – uzasadnia tezę, że globalizacja sprzyja koncentracji produkcji, bogactwa i władzy
50. Czynniki stabilizujące i destabilizujące sytuację polityczną na świecie	– wymienia czynniki stabilizujące i destabilizujące sytuację polityczną na świecie	– charakteryzuje czynniki stabilizujące i destabilizujące sytuację polityczną na świecie	– wykazuje i wyjaśnia zmiany czynników stabilizujących i destabilizujących sytuację polityczną w różnych regionach świata	– ocenia skutki działania czynników destabilizujących i stabilizujących na funkcjonowanie państw – charakteryzuje i ocenia działania organizacji międzynarodowych na rzecz stabilizacji sytuacji politycznej w różnych regionach świata
51. Główne obszary współczesnych konfliktów zbrojnych	– wyjaśnia pojęcie: terroryzm – wskazuje obszary współczesnych konfliktów i napięć na świecie	– wyjaśnia przyczyny i przebieg oraz skutki konfliktów zbrojnych w wybranych regionach współczesnego świata	– charakteryzuje przyczyny oraz skutki konfliktów zbrojnych i napięć w Europie, Azji, Afryce – wyjaśnia przyczyny i opisuje formy współczesnego terroryzmu – wymienia strony konfliktów, lokalizuje na mapie politycznej obszary objęte konfliktami	– wyjaśnia powody częstych wojen domowych w Afryce – ocenia skuteczność i zasadność interwencji międzynarodowej w Iraku i Afganistanie – ocenia skutki działań terrorystycznych na świecie – uzasadnia konieczność współpracy międzynarodowej w zwalczaniu terroryzmu światowego